Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
6 september 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/209886

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ Economie
Marktprikkels en Agro

Beslistermijn
07-09-2023

Bijlage(n)
4

Aan Staatssecretaris

nota Kamerbrief Geurhinder en veehouderij

Aanleiding
Begin 2022 is een opdracht verstrekt aan Pouderoyen Tonnaer om een overzicht van de geurbelasting van stallen van veehouderijen op te stellen. Het doel van deze opdracht is om een zo compleet mogelijk beeld te geven van de geurbelasting van veehouderijen op basis van de hiervoor verleende vergunningen. Deze vergunningen zijn in de meeste gevallen afgegeven door gemeenten. In de provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland worden de afgegeven vergunningen centraal geregistreerd.[1] Het onderzoek richt zich dan ook op deze provincies.

Op 14 september 2022 heeft de Rechtbank Den Haag geoordeeld dat de Staat t.a.v. acht personen onrechtmatig handelt vanwege de hoge geurbelasting op hun woningen vanwege veehouderijen. Hieruit rees de vraag hoeveel vergelijkbare situaties in Nederland bestaan. Deze vraag is aan het lopende onderzoek toegevoegd.

In de Kamerbrief van 7 juli jl. over geurhinder heeft u toegezegd het onderzoek met de Kamer te delen. Inmiddels is het eindrapport beschikbaar (bijlagen 2, 3 en 4). U kunt deze aan de Kamer zenden middels bijgevoegde brief (bijlage 1).

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de inhoud van de brief en het zenden van de brief, het rapport en de bijlagen aan de Kamer.

Kernpunten
De belangrijkste conclusie van het onderzoek, namelijk dat er in de concentratiegebieden in de drie provincies 1.500 tot 2.500 woningen met meer dan 20 odour units worden belast, is in de brief van 7 juli al met de Kamer gedeeld.

Dit onderzoek is gebaseerd op berekende geuremissies van vergunde dieraantallen, en niet op actuele stalbezettingen. Ook zijn er aannames gedaan om het geaggregeerde beeld weer te geven. De analyses zijn daarmee vooral

[1] Kernregistratie dierverblijven, krd.igoview.nl

waardevol op gebiedsniveau. Met de onderzochte gegevens kunnen geen conclusies getrokken kunnen worden over individuele situaties. Niettemin is dit het eerste onderzoek waarin op deze schaal overzicht wordt gegeven van de vergunde geurbelasting in de concentratiegebieden van Limburg, Noord-Brabant en Gelderland.

In de Kamerbrief geeft u aan dat de opgeleverde kaarten zullen worden gebruikt in de beleidsvorming rondom het aanpassen van de geurregelgeving.
U geeft eveneens aan dat de opgeleverde kaarten aan de relevante provincies worden meegegeven, ten behoeve van de invulling van het terugdringen van geurhinder als meekoppelende structurerende keuze in het NPLG. Ook geeft u conform de onderliggende beslisnota IENW/BSK-2023/270361 aan dat u ter ondersteuning een nationale inventarisatie geur en een handreiking fijnstof in het landelijk gebied laat opstellen.

Krachtenveld
De Kamerbrief is ambtelijk afgestemd met LNV.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief Geurhinder en veehouderij	De Kamerbrief waarmee het rapport wordt aangeboden.
2	Rapport 'Geurbelasting uit stallen van veehouderij in concentratiegebieden'	Het rapport.
3	Bijlagenrapport 1	Behorende bij het rapport.
4	Bijlagenrapport 2	Behorende bij het rapport.

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
21 september 2023	Nationale Inventarisatie Geur en Handreiking Fijnstof in het Landelijk Gebied (IENW/BSK-2023/270361)	Deze beslisnota bevat het besluit tot het opstellen van een nationale inventarisatie geur en handreiking fijnstof in het landelijk gebied.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
4 oktober 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/270361

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ Economie
Marktprikkels en Agro

Beslistermijn
11 oktober 2023

Aan Staatssecretaris

nota

Nationale Inventarisatie Geur en Handreiking Fijnstof in het Landelijk Gebied

Aanleiding
Op 14 september 2022 heeft de Rechtbank Den Haag geoordeeld dat de Staat t.a.v. acht personen onrechtmatig handelt vanwege de hoge geurbelasting op hun woningen vanwege veehouderijen. De Staat is veroordeeld tot een schade-vergoeding. Er is hoger beroep ingesteld, maar dit heeft geen opschortende werking. Eisers en IenW voeren gesprekken om in een minnelijke regeling de schade te begroten, de hoogte hiervan is nog niet in te schatten. Onderzoek in Limburg, Noord-Brabant en Gelderland heeft uitgewezen dat in die provincies naar schatting 1.500-2.500 vergelijkbare situaties bestaan. Dit betekent dat in potentie in al deze gevallen schadevergoeding betaald zou moeten worden, die mogelijk oploopt per geval zolang de situatie voortduurt.

Gezien de parallellen met de stikstofaanpak werd voor zowel het in kaart brengen van de situatie van geurbelasting en fijnstofconcentratie als het verhelpen van de overbelaste situaties aangesloten bij de landbouwtransitie en het NPLG. In de Kamerbrief van 8 november 2022 is beschreven dat provincies gevraagd worden hier praktische uitvoering aan geven.[1] Het NPLG is op dit vlak echter niet dwingend en ook kan voor een 'meekoppelende structurerende keuze' (waaronder geurhinder en fijnstof) geen bijdrage uit het Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur gevraagd worden.

De provinciale gebiedsplannen die 1 juli jl. zijn aangeleverd, bevatten helaas geen tekst op het gebied van fijnstof en geurhinder. Er worden geen inspanningen toegezegd om de situatie in beeld te brengen en ook reductie is daarin niet aan de orde. Gedurende de zomer zijn ambtelijke gesprekken gevoerd met programma-directie NPLG en LNV. Deze leidden niet tot de door IenW gewenste intensivering.

Dit brengt – naast het risico op schade – ook risico's op lock-ins, desinvesteringen en algemene onzekerheid voor veehouders met zich mee. Vergeleken met de stikstof-, water- en klimaatopgaven is het terugdringen van geurhinder en fijnstof e momenteel een kleinere opgave, maar het buiten beeld laten van deze opgave creëert het risico dat over enkele jaren vergunningverlening weer stil komt te liggen.

[1] Het relevante citaat is opgenomen in onderstaande toelichting.

De laatste Kamerbrief over geurhinder – met de aankondiging van nieuw beleid – is controversieel verklaard. Op dit moment is er onvoldoende overzicht van geurknelpunten in Nederland om een volgend kabinet adequaat te laten reageren op deze huidige onrechtmatige situatie. De Europese Commissie heeft daarnaast aangekondigd dat per 2030 de grenswaarden voor fijnstof worden aangescherpt.

Datum
4 oktober 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/270361

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ Economie
Marktprikkels en Agro

Aan
Staatssecretaris

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd:

- Een *Nationale Inventarisatie Geur in het Landelijk Gebied* te laten opzetten.
- Lopend geuronderzoek en initiatieven daarin te bundelen.
- Dit uit te breiden met:
    - Een schriftelijk verzoek aan de provincies om bij het in kaart brengen van natuurvergunningen (stikstof) ook de door het bevoegd gezag vergunde geurbelasting in kaart te brengen.
    - De ca. 6.000 situaties in Limburg, Noord-Brabant en Gelderland nauwkeurig te onderzoeken om de lokale geurbelasting te bepalen.
- Een *Handreiking Fijnstof in het Landelijk Gebied* voor provincies te laten opstellen met daarin de relevante normen en Europese grenswaarden van fijnstof die de komende jaren worden verwacht.
- De Kamer hierover te informeren, in combinatie met publicatie van het onderzoek naar geurbelasting in Limburg, Noord-Brabant en Gelderland dat tijdens het zomerreces door Pouderoyen Tonnaer is opgeleverd.

Kernpunten
Geurhinder
Door de sterke focus op de opgave om stikstof te reduceren lijken de gevolgen van de uitspraak van de Rechtbank over het op grond van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) onrechtmatig verklaren van acht gevallen van geurhinder ten onrechte onvoldoende aandacht te krijgen als opgave binnen de landbouwtransitie. Dat vonnis – waartegen hoger beroep is ingesteld – kan echter grote gevolgen hebben, zeker voor veehouderijen die in de landbouwtransitie net grote investeringen gedaan hebben of dat de komende jaren gaan doen. Het bundelen van inspanningen op dit vlak onder één overkoepelende titel – Nationale Inventarisatie Geur in het Landelijk Gebied – draagt bij aan het overbrengen van de urgentie op dit vlak. Er is geen lijst van mogelijke knelpunten, maar door eerder onderzoek is nu wel bekend waar gezocht kan worden. Ook vindt reeds een uitvraag aan omgevingsdiensten en gemeenten plaats.

Fijnstof
Over fijnstof is voldoende informatie beschikbaar over huidige en potentiële knelpunten in het landelijk gebied, maar deze is onvoldoende gebundeld en onvoldoende bekend bij de regionale overheden en andere stakeholders. Een *Handreiking Fijnstof in het Landelijk Gebied* helpt bij het verstrekken hiervan.

Het is aan een volgend kabinet om te besluiten over het herstellen van de balans tussen veehouderijen en hun omgeving en de mate en wijze waarin geur-knelpunten worden opgelost. Ondertussen staat de landbouwtransitie niet stil. Het in de tussentijd vergaren van de relevante informatie draagt bij aan de snelheid en doeltreffendheid waarop een volgend kabinet hiermee aan de slag kan.

Krachtenveld

Over het opnemen van geurhinder en fijnstof in het NPLG is sinds de coalitiebesprekingen van 2021 uitgebreid overlegd met onder meer LNV en BZK. Uiteindelijk is voor de neutrale, maar onheldere, term 'meekoppelende structurerende keuzes' gekozen. Nu dat in de werkelijkheid geen effect heeft is het niet gelukt overeenstemming te bereiken over het opnemen van geurhinder en fijnstof op een manier die recht doet aan bovengenoemde rechterlijke uitspraak (geur) en aankomende Europese verplichtingen (fijnstof).

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Toelichting

Citaat Kamerbrief geurhinder en veehouderij 8 nov. '22 (Kamerstuk 29 383, nr. 383)
"Het terugdringen van geurhinder wordt als meekoppelopgave meegenomen. De praktische vormgeving daarvan vindt met name plaats in gebiedsprogramma's die door de provincies worden opgesteld. Een uitgangspunt in het NPLG is dat luchtkwaliteit en leefbaarheid, waaronder geur, niet mogen verslechteren en waar nodig moeten verbeteren. Bij het opstellen van de gebiedsprogramma's wordt de provincies gevraagd om hierin rekening te houden met de opgaven op het gebied van leefbaarheid en gezondheid om geurhinder terug te dringen en zo te werken aan het herstel van de balans. Om de provincies hierin te ondersteunen worden bestaande situaties met geuroverlast momenteel in kaart gebracht voor Oost- en Zuid-Nederland. Concreet betekent dit dat provincies bij het opstellen en kiezen van maatregelen de meekoppelopgave geurhinder meenemen in het vaststellen en uitvoeren van concrete maatregelpakketten. Niet limitatieve voorbeelden van meekoppelkansen hierbij zijn geurreductie ten gevolge van bedrijfsbeëindigingen of geurreductie ten gevolge van verduurzaming van stalsystemen. Een integrale aanpak is daarin uitgangspunt, zodat ook geur en luchtkwaliteit worden meegenomen in deze verduurzaming."